

POSTĘPOWANIE CYWILNE

Kazusy

Małgorzata Manowska

APLIKACJE PRAWNICZE

4. WYDANIE

POSTĘPOWANIE CYWILNE

Kazusy

Małgorzata Manowska

APLIKACJE PRAWNICZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

4. WYDANIE

Stan prawny na 1 sierpnia 2016 r.

*W książce uwzględniono zmiany k.p.c. wchodzące w życie 8 września 2016 r.
(Dz. U. z 2015 r. poz. 1311)*

Wydawca

Klaudia Szawłowska-Milczarek

Redaktor prowadzący

Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne i łamanie

JustLuk

Zdjęcie na okładce

iStock/bbourdages

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

 prawolubni
The logo for 'prawolubni' features the word in a lowercase, serif font with a small heart above the 'i'. Below the text is a decorative horizontal line with a wavy, wave-like pattern.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-442-0

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Słowo wstępne	15
Kazus 1	
Odsetki jako przedmiot sporu – właściwość miejscowa przezienna – kumulacja roszczeń	17
Kazus 2	
Wartość przedmiotu sporu w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się – właściwość miejscowa przezienna i wyłączna	28
Kazus 3	
Wartość przedmiotu sporu w sprawach o eksmisję – kwalifikacja spraw o eksmisję do postępowania uproszczonego	35
Kazus 4	
Wyłączenie sędziego w aspekcie pojęcia rozpoznania sprawy w instancji niższej	43
Kazus 5	
Wyłączenie sędziego w aspekcie ponownego rozpoznania sprawy	48

Kazus 6	
Brak zdolności procesowej osoby fizycznej	55
Kazus 7	
Brak w składzie organów jednostki organizacyjnej	60
Kazus 8	
Zasady formułowania żądania pozwu o zasądzenie świadczenia	65
Kazus 9	
Zasady formułowania żądania pozwu w sprawach o ukształtowanie stosunku prawnego – stwierdzenie obowiązku zawarcia umowy	69
Kazus 10	
Zasady formułowania żądania pozwu w sprawach o ukształtowanie stosunku prawnego – zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli	71
Kazus 11	
Zasady formułowania żądania pozwu w sprawach o naruszenie posiadania	79
Kazus 12	
Forma pełnomocnictwa i innych dokumentów potwierdzających prawo reprezentowania strony – pełnomocnictwo jako brak formalny pozwu	83
Kazus 13	
Forma pełnomocnictwa i innych dokumentów potwierdzających prawo reprezentowania strony – pełnomocnictwo jako brak formalny apelacji	86
Kazus 14	
Czynności materialnoprawne dokonywane przez pełnomocnika procesowego – ugoda	99

Kazus 15

Czynności materialnoprawne dokonywane przez pełnomocnika procesowego – potrącenie – zarzut potrącenia – postępowanie nakazowe	104
---	-----

Kazus 16

Czynności materialnoprawne dokonywane przez pełnomocnika procesowego – potrącenie – zarzut potrącenia – postępowanie uproszczone – postępowanie nakazowe	108
--	-----

Kazus 17

Wygaśnięcie stosunku pełnomocnictwa – skuteczność wypowiedzenia pełnomocnictwa	119
--	-----

Kazus 18

Zakres pełnomocnictwa a prawo do wniesienia skargi kasacyjnej; pełnomocnictwo z urzędu	124
--	-----

Kazus 19

Pełnomocnictwo – zasady jednoczesnego dokonywania czynności procesowej przez pełnomocnika i mocodawcę	129
---	-----

Kazus 20

Zmiana powództwa a dopuszczalność kumulacji roszczeń	132
--	-----

Kazus 21

Jakościowa zmiana powództwa w aspekcie właściwości sądu	134
--	-----

Kazus 22

Zmiana powództwa a postępowanie odrębne	136
---	-----

Kazus 23

Instytucja przywrócenia terminu – orzeczenia kończące postępowania w sprawie	151
--	-----

Kazus 24	
Instytucja przywrócenia terminu – przesłanki przywrócenia terminu – termin do wnoszenia środków zaskarżenia	160
Kazus 25	
Postępowanie nakazowe – przeszkody w wydaniu nakazu zapłaty	164
Kazus 26	
Postępowanie nakazowe – braki formalne pozwu – forma dokumentów w postępowaniu nakazowym	170
Kazus 27	
Postępowanie uproszczone – wymagania formalne pozwu, dopuszczalność kumulacji roszczeń, zwrot pozwu	179
Kazus 28	
Prezentowanie materiału dowodowego; dyskrecjonalna władza sędziego; zarzut przedawnienia; zarzut potrącenia	184
Kazus 29	
Prezentowanie materiału dowodowego; dyskrecjonalna władza sędziego; system pouczeń; pisma przygotowawcze	187
Kazus 30	
Wyrok wstępny	200
Kazus 31	
Wyrok częściowy – moc wiążąca wyroków – powaga rzeczy osądzonej	204
Kazus 32	
Brak rozstrzygnięcia sądu o całości powództwa – uzupełnienie wyroku	211

Kazus 33

Dobór środka zaskarżenia do formy rozstrzygnięcia sądu – dopuszczalność zaskarżenia rozstrzygnięcia o kosztach procesu 215

Kazus 34

Dobór środków zaskarżenia do formy rozstrzygnięcia sądu w aspekcie zachowania terminu do zaskarżenia orzeczenia 218

Kazus 35

Dobór środków zaskarżenia do formy rozstrzygnięcia sądu w kontekście zaskarżenia do Sądu Najwyższego 221

Kazus 36

Współuczestnictwo procesowe – prawomocność orzeczeń – klauzula wykonalności 231

Kazus 37

Współuczestnictwo procesowe – prawomocność orzeczeń – skutek zaskarżenia wyroku przez jednego ze współuczestników 233

Kazus 38

Współuczestnictwo procesowe – uprawnienia współuczestników w procesie 235

Kazus 39

Interwencja uboczna – uprawnienia interwenienta 244

Kazus 40

Kumulacja roszczeń w apelacji – opłaty sądowe od apelacji – przesłanki odrzucenia apelacji 250

Kazus 41

Wartość przedmiotu zaskarżenia. Obowiązek wskazania w przypadku roszczeń o świadczenie pieniężne i ich kumulacji. Obowiązek zaokrąglenia wartości przedmiotu zaskarżenia 254

Kazus 42

Wartość przedmiotu zaskarżenia. Obowiązek wskazania w przypadku roszczeń o świadczenie pieniężne i ich kumulacji z innymi roszczeniami majątkowymi. Odsetki jako wartość przedmiotu zaskarżenia 257

Kazus 43

Zakres zaskarżenia i wnioski apelacji w przypadku rozstrzygnięcia sprawy uprzednio w postępowaniu nakazowym. Zaskarżanie kosztów procesu 265

Kazus 44

Termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenia wyroku wraz z uzasadnieniem 269

Kazus 45

Formułowanie zarzutów apelacji – przesłanki odroczenia rozprawy, zastrzeżenie do protokołu – nieważność postępowania; wniosek o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego 274

Kazus 46

Formułowanie zarzutów apelacji – przesłanki odroczenia rozprawy – zastrzeżenie do protokołu – tzw. inne naruszenia prawa procesowego 278

Kazus 47

Formułowanie zarzutów apelacji – ocena materiału dowodowego – naruszenia prawa procesowego 286

Kazus 48

Konstrukcja apelacji – elementy apelacji jako pisma procesowego – formułowanie zarzutów apelacji – różnice pomiędzy zarzutami naruszenia prawa procesowego i prawa materialnego 291

Kazus 49	
Zarzuty apelacji. Błędna wykładnia oświadczeń woli stron	313
Kazus 50	
Wartość przedmiotu zaskarżenia – obowiązek wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach spełniających niektóre przesłanki określone w art. 126¹ § 1 k.p.c. – tryb badania	320
Kazus 51	
Kumulacja roszczeń a dopuszczalność skargi kasacyjnej	330
Kazus 52	
Dopuszczalność skargi kasacyjnej i zażalenia do Sądu Najwyższego oraz do innego składu sądu drugiej instancji	334
Kazus 53	
Wymagania skargi kasacyjnej – przesłanki odrzucenia skargi kasacyjnej	346
Kazus 54	
Prawomocność wyroków – powaga rzeczy osądzonej – art. 192 pkt 3 k.p.c. – nadanie klauzuli wykonalności w trybie art. 788 k.p.c.	355
Kazus 55	
Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu	361
Kazus 56	
Skarga o wznowienie postępowania	367
Kazus 57	
Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych	379

Kazus 58

Zasady ponoszenia kosztów procesu i kosztów sądowych przy częściowym uwzględnieniu powództwa i współuczestnictwie procesowym 386

Kazus 59

Zasady ponoszenia kosztów procesu i kosztów sądowych na podstawie pojęcia strony przegrywającej proces 397

Literatura 403

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c.** – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.c.** – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- u.k.s.c.** – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 623)
- u.o.p.l.** – ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 150 z późn. zm.)
- u.r.p.** – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 233 z późn. zm.)
- ustawa o KRS** – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 687 z późn. zm.)
- u.u.o.** – ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 392 z późn. zm.)

Czasopisma

- Biul. SN** – Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
- M. Praw.** – Monitor Prawniczy
- OSA** – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSAW** – Orzecznictwo Apelacji Wrocławskiej
- OSNC** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNCK** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Izba Karno
- OSNCP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1963 r. do 1994 r.)
- OSNP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych; od 2003 r. – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP** – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OSPika** – Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- OTK-A** – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; Zbiór Urzędowy, Seria A
- PiP** – Państwo i Prawo
- Prok. i Pr.** – Prokuratura i Prawo
- St. Cyw.** – Studia Cywilistyczne
- ZNUŁ** – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
- ZNUMK** – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

Inne

- SA** – Sąd Apelacyjny
- SN** – Sąd Najwyższy

SŁOWO WSTĘPNE

Oddaję w ręce Czytelników czwarte wydanie książki przeznaczonej przede wszystkim dla aplikantów radcowskich i adwokackich. Może ona być pomocna w nauce także aplikantom sędziowskim i studentom.

Publikacja zawiera kazusy z zakresu postępowania cywilnego (z uwzględnieniem sposobu konstruowania apelacji) pozwalające na pełne przygotowanie się do egzaminów końcowych.

Kazusy opracowane zostały w sposób uwzględniający problemy praktyczne, z jakimi może się zetknąć radca prawny i adwokat w toku sprawy cywilnej. Dlatego też w udzielanych odpowiedziach bardzo często znajdują się odesłania do orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych oraz praktyki sądowej, natomiast do poglądów doktryny tylko wtedy, gdy rozwiązanie konkretnego problemu nie znajduje dostatecznego uzasadnienia w orzecznictwie. Należy również zwrócić uwagę, że na tym poziomie edukacji często nie jest możliwe wskazanie jednej konkretnej odpowiedzi. Zależy ona bowiem od przyjętej linii orzecznictwa sądów, która może ulegać zmianie. W takich przypadkach w rozwiązaniu kazusów wskazano kilka sposobów postępowania, w zależności od poczynionych założeń.

Czwarte wydanie książki uwzględnia nowelizacje wprowadzone do kodeksu postępowania cywilnego kolejnymi ustawami, aż do dnia

8 września 2016 r. Część kazusów, wobec pojawiających się nowych problemów w praktyce, zostało zastąpionych nowymi, część została jedynie uaktualniona, a część zmieniona tak, aby uwzględnić najnowsze poglądy wyrażane w orzecznictwie.

Objętość pracy uniemożliwiła poruszenie wszystkich zagadnień związanych z problematyką postępowania cywilnego. Większość instytucji procedury cywilnej bowiem zasługuje na odrębną monografię i siłą rzeczy nie mogły one być dostatecznie szczegółowo przedstawione w niniejszym opracowaniu. Dlatego położono nacisk na te zagadnienia, które najczęściej wywołują problemy w praktyce.

Materiały wykorzystane w książce są efektem wieloletniej pracy z aplikantami radcowskimi i adwokackimi w ramach aplikacji organizowanej przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Warszawie oraz Okręgową Radę Adwokacką w Warszawie.

Tą drogą dziękuję aplikantom, z którymi miałam okazję prowadzić zajęcia z postępowania cywilnego. Ich dociekliwość, zainteresowanie przedmiotem i chęć rozwiązywania problemów stanowią istotny wkład w powstanie tej książki.

Życzę wszystkim aplikantom pomyślnego zdania egzaminów końcowych oraz godnego wykonywania zawodu, który jest przecież służbą drugiemu człowiekowi. Do zobaczenia na sali rozpraw.

Kazus 1

ODSETKI JAKO PRZEDMIOT SPORU – WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA PRZEMIENNA – KUMULACJA ROSZCZEŃ

Stan faktyczny

ABC Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie prowadząca działalność gospodarczą (hurtownię) wnosi o zasądzenie od Andrzeja Nowaka i Jana Kowalskiego – współników spółki cywilnej – kwot:

- 1) 40 000 zł – jako odsetek z tytułu faktury nr 1/13 zapłaconej z opóźnieniem;
- 2) 30 000 zł – jako roszczenia głównego z tytułu faktury nr 15/13 niezapłaconej przez pozwanych;
- 3) 8000 zł – jako odsetek z tytułu opóźnienia w zapłacie faktury nr 15/13 za okres od dnia wymagalności płatności tej faktury do dnia wniesienia pozwu;
- 4) 7000 zł – jako odsetek z tytułu opóźnienia w zapłacie faktury nr 12/12 zapłaconej przez pozwanych z opóźnieniem;
- 5) 5000 zł – jako roszczenia głównego z tytułu faktury nr 28/12 niezapłaconej przez pozwanych – wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności do dnia zapłaty;
- 6) 60 000 zł – tytułem zwrotu pożyczki udzielonej Andrzejowi Nowakowi i Janowi Kowalskiemu.

Kwoty 40 000 zł, 30 000 zł, 8000 zł, 7000 zł oraz 5000 zł objęte pozwem dochodzone są tytułem zapłaty ceny za sprzedane przez ABC Spółkę z o.o. na rzecz Jana Kowalskiego i Andrzeja Nowaka, w ramach prowadzonej przez strony działalności gospodarczej, materiały budowlane. Kwota 60 000 zł wynika z obowiązku zwrotu przez pozwanych pożyczki niezwiązanej z prowadzeniem działalności gospodarczej przez którąkolwiek ze stron. Jan Kowalski i Andrzej Nowak prowadzą zakład główny w Otwocku, a mieszkają w Łodzi. Ani w umowie sprzedaży, ani pożyczki nie sprecyzowano miejsca wykonania zobowiązania.

Pytanie

Do którego sądu ABC Spółka z o.o. w Warszawie powinna wnieść pozew?

Rozwiązanie i komentarz

Wartość przedmiotu sporu musi zostać obliczona odrębnie dla sprawy gospodarczej podlegającej rozpoznaniu w postępowaniu zwykłym, dla sprawy gospodarczej podlegającej rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym oraz dla sprawy cywilnej podlegającej rozpoznaniu w postępowaniu zwykłym. W pierwszym przypadku wartość przedmiotu sporu wynosi 70 000 zł, a sprawa obejmująca roszczenia wymienione w pkt 1, 2 i 3 powinna zostać wytoczona przed rejonowym sądem gospodarczym. Roszczenia wymienione w pkt 4 i 5 podlegają rozpoznaniu w osobnych sprawach w postępowaniu uproszczonym przez sąd rejonowy gospodarczy. Pozew o roszczenie wymienione w pkt 6 powinien zostać wniesiony do sądu rejonowego wydziału cywilnego.

Właściwy miejscowo może być sąd w Łodzi według właściwości ogólnej jako sąd miejsca zamieszkania pozwanych. Sprawa o roszczenia wymienione w pkt 1, 2, 3, 4 i 5 może być wytoczona także przed Sądem Rejonowym w Warszawie jako sądem, na którego ob-

szarze właściwości położony jest zakład główny pozwanych (Otwork), jak też sądem, w którego okręgu położona jest siedziba powoda. Również sprawa o zasądzenie kwoty wymienionej w pkt 6 może być wszczęta przed Sądem Rejonowym w Warszawie (wydział cywilny) jako sądem miejsca siedziby powoda.

Sprawa opisana w kazusie jest **sprawą o zasądzenie świadczenia pieniężnego**. Ustawodawca nie przewidział dla tej kategorii spraw właściwości rzeczowej sądu okręgowego bez względu na wartość przedmiotu sporu. Stosownie zatem do art. 17 pkt 4 k.p.c. właściwość rzeczowa sądu w takiej sprawie uzależniona jest od wartości przedmiotu sporu. Zgodnie z tym przepisem do właściwości sądów okręgowych należą sprawy o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 75 000 zł, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania i o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami oraz spraw o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, a także spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Zgodnie z art. 19 § 1 k.p.c. w sprawach o roszczenia pieniężne, zgłoszone choćby zamiast innego przedmiotu, podana kwota pieniężna stanowi wartość przedmiotu sporu. Stosownie do art. 21 k.p.c., jeżeli powód dochodzi pozwem kilku roszczeń, zlicza się ich wartość. Od tej skumulowanej wartości zależy wówczas właściwość sądu, o ile kumulacja jest w ogóle dopuszczalna. Kwestię dopuszczalności łączenia roszczeń reguluje art. 191 k.p.c. Według tego przepisu powód może dochodzić jednym pozwem kilku roszczeń przeciwko temu samemu pozwanemu, jeżeli nadają się one do tego samego trybu postępowania oraz jeżeli sąd jest właściwy ze względu na ogólną wartość roszczeń, a ponadto – gdy roszczenia są różnego rodzaju – jeżeli dla któregokolwiek z tych roszczeń nie jest przewidziane postępowanie odrębne ani też nie zachodzi niewłaściwość sądu według przepisów o właściwości bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Badanie dopuszczalności kumulacji przedmiotowej wymaga prześledzenia poniższego schematu.

Małgorzata Manowska – doktor habilitowany nauk prawnych; sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie; profesor nadzwyczajny Uczelni Łazarskiego; Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie; prowadzi wykłady na aplikacjach: sędziowskiej, adwokackiej, radcowskiej; autorka wielu publikacji z zakresu prawa cywilnego procesowego, w tym współautorka komentarzy do kodeksu postępowania cywilnego oraz kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a także książki *System prawa pracy. Tom VI. Procesowe prawo pracy*.

Książka stanowi zbiór 59 kazusów z zakresu procedury cywilnej wraz z odpowiedziami i komentarzami pomocnymi aplikantom radcowskim i adwokackim w dokładnym przygotowaniu się do egzaminów końcowych.

W opracowaniu zwrócono uwagę na problemy praktyczne, z jakimi może się zetknąć radca prawny i adwokat w toku sprawy cywilnej. W udzielanych odpowiedziach znajdują się odesłania do orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, praktyki sądowej, a także do poglądów doktryny.

Czwarte wydanie książki uwzględniła najnowsze nowelizacje kodeksu postępowania cywilnego, w tym zmiany wchodzące w życie 8 września 2016 r. dotyczące m.in. dokonywania czynności procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wobec pojawiających się nowych problemów w praktyce część kazusów została uaktualniona, a część zmieniona tak, aby uwzględnić najnowsze poglądy wyrażane w orzecznictwie.

Materiały wykorzystane w książce są efektem wieloletniej pracy Autorki z aplikantami radcowskimi i adwokackimi w ramach aplikacji organizowanej przez Okręgową Izbę Radców Prawnych oraz Okręgową Radę Adwokacką w Warszawie.

Publikacja jest przeznaczona dla aplikantów adwokackich i radcowskich. Zainteresuje również aplikantów sądowych, studentów prawa, radców prawnych, adwokatów oraz sędziów.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLWUER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8092-442-0

